

JOGI FÓRUM PUBLIKÁCIÓ

A devizahiteles perek és az ehhez kapcsolódó kormányzati lépések

Szerző: dr. Zana Gabriella

Budaörs, 2016. augusztus 18.

Publikációmban szeretném bemutatni a devizahiteles perek tömegessé válásának okait, az igazságszolgáltatás által megtett lépéseket és az erre adott kormányzati válaszokat.

Úgy gondolom, hogy tudományos szintű rálátást talán egy évtized múlva fogunk kapni e témakörben, azonban publikációm azért e témakörnek szenteltem, mert értékesnek tartom a helyzettel kapcsolatos pillanatkép megragadását, annak bemutatását, hogy a jelenkor miként értékeli az elmúlt évek eseményeit.

Az elmúlt néhány évben valamelyest oldódni látszik a devizahitelezés problematikája, azonban úgy gondolom, hogy a tényleges megoldás és a terhek enyhülése még várat magára. E különleges jelenség átfogó feldolgozása még nem történt meg, messze vagyunk még a folyamat befejezésétől.

1. A devizahiteles perek, mint jelenség

a) A devizahiteles perek tömegessé válásának okai

A kormány egyértelműen kifejezésre juttatta: nem kívánja egészében átvállalni, vagy a bankokra terhelni a devizakölcsönök árfolyamkockázatát, ellenben hajlandó ebben osztozni, illetőleg válság a szociális következményeit csökkenteni. A kormányzati intézkedések bevezetésénél fontos szempont volt, hogy ne kerüljenek kedvezőbb helyzetbe a devizahitelesek a forintHITELESEKNÉL, mivel ez hosszú távon komoly kockázatokat jelentene. A válság egyéb következményeit is elszenvedő adósok nagy része azonban teljesen meg akart szabadulni a törlesztőrészek emelkedését okozó árfolyamkockázattól, mivel elfogadható egzisztenciát a kormányzati intézkedések igénybevétele mellett sem tudott volna fenntartani. Jelentős részük becsapva érezte magát, úgy érezte, hogy a bankok a kölcsönszerződés megkötésekor nem tájékoztatták őket megfelelően a kölcsön kockázatairól, a bankfelügyelet pedig olyan „mérgező pénzügyi terméket”¹ engedélyezett, aminek következményeit nem lehetett előrelátni.

Az adósok ezért az általuk kötött szerződések teljes, vagy legalább a devizaárfolyam kérdésében részleges érvénytelenségét próbálták tömegesen elérni különböző indokok alapján indított perekben. A szerződés teljes érvénytelensége esetén a szerződés rendelkezései mellőzésre kerülnek, az évtizedes (évezredes) gyakorlat alapján az eredeti állapot helyreállításának van helye. A kölcsönök folyósítása és törlesztése ténylegesen forintban történt, a fentiek szerint a devizaelszámolásra vonatkozó szerződéses rendelkezés mellőzésre kerül, ezért az árfolyam emelkedése, sem az ügyleti kamat nem terheli az adóst. A szerződés részleges érvénytelensége esetén a devizaelszámolásra vonatkozó rendelkezések kerülnek mellőzésre, így forintban kell elszámolni, árfolyam emelkedés nélkül.

Nem mellőzhető a végrehajtások megakasztásának, elodázásának célja, mint jogi érdekelttség. Az adósok jelentős része nyilvánvalóan alaptalanul, kizárólag időhúzás céljából indította meg a

¹ Schiffer András 2013. november 26-i rádiónyilatkozata

szervezés érvénytelensége és a végrehajtás megszüntetése iránti pereket abban (nem ok nélkül) bízva, hogy szövevényes keresethalmazataik elbírálása hosszabb időt vesz igénybe.

A megindított perekben két indok alapján értek el az adósok áttörést, ami azonban nem várt eredményre vezetett. Az alábbiakban ezeket mutatom be.

b) A Kásler- ügy

A Kásler házaspár még 2008-ban vett fel 14 millió forint jelzálogalapú devizahitelt, ami a svájci frank árfolyamának változása miatt körülbelül 30 millióra nőtt. A házaspár azért fordult bírósághoz, mert a bank svájci frankban számította fel kezelési költségét, továbbá vételi árfolyamon folyósította a kölcsönt, míg törleszteniük minden hónapban az aktuális eladási árfolyamon kellett. (Árfolyamrés tisztességtelensége)

Az első fokon eljáró Békés Megyei Bíróság mindkét szerződési kikötés semmisségét megállapította és mellőzte a kezelési költség devizában történő megállapítását, továbbá a szerződéstől eltérve az eladási árfolyam helyett a vételi árfolyam alkalmazását rendelte el a törlesztésnél visszamenőleges hatállyal.

Az ítélet ellen az OTP fellebbezett, így került az ügy másodfokon a Szegedi Ítéltáblára, amely 2012. április 26-án részben megváltoztatta a megyei bíróság döntését, és mellőzte a kezelési költségre vonatkozó ítéleti rendelkezést, ugyanakkor helybenhagyta és jogerőre emelte azt, amely szerint vételi árfolyamon kell kiszámítani a törlesztőrészeket. A másodfokú ítélet indoklása szerint a kezelési költség vizsgálatára a polgári bíróság jogköre nem terjed ki, mert az banki szolgáltatás ellenszolgáltatása, és a tisztességtelen kikötés körében nem vizsgálható. A vételi és eladási árfolyam alkalmazását azonban tisztességtelennek ítélte a tábla, és felhívta a figyelmet arra, hogy a bank devizaalapú kölcsön esetén nem bocsát devizát az adós rendelkezésére, és az adós nem devizában törleszt. Tisztességtelen, hogy amikor a bank folyósít, vételi árfolyamon számol, amikor pedig a törlesztés történik, eladási árfolyamon. Így eleve többet kell az adósnak törlesztenie, olyan szolgáltatásért fizet, amit nem vesz igénybe. Ezért kell egyenmősíteni a

folyósítást és a törlesztést a másodfokú bíróság szerint, amely visszamenőleges hatállyal az eladási árfolyam helyett a vételi árfolyam alkalmazását írta elő törlesztéskor is.

A felülvizsgálati kérelmében az OTP a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, az ítélet megváltoztatását és a kereset elutasítását kérte. Vitatta, hogy a per tárgyát képező szerződési rendelkezések tisztességtelensége bíróság által vizsgálható lenne, figyelemmel a szerződéskötés idején hatályos, a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény 209. § /4/ bekezdésében foglaltakra. Amennyiben ezen rendelkezések tisztességtelensége mégis vizsgálható, állítása szerint a vitatott szerződési rendelkezések nem tisztességtelenek.

A Kúria a felülvizsgálati eljárás során előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményezett. Az Európai Unió Bírósága C-26/13 sz. ítéletében az alábbiakat állapította meg:

1) A fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv 4. cikkének (2) bekezdését a következőképpen kell értelmezni:

- a „szerződés elsődleges tárgyának” fogalma csak akkor terjed ki a szolgáltató és a fogyasztó között létrejött, külföldi pénznemben meghatározott kölcsönszerződésben foglalt olyan, az alapügyben szereplőhöz hasonló, egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltételre, amelynek értelmében e pénznem eladási árfolyama alkalmazandó a kölcsön törlesztőrészeleteinek kiszámítására, ha a kérdést előterjesztő bíróság a szerződés természetének, általános rendszerének és kikötéseinek, valamint jogi és ténybeli összefüggéseinek értékelése alapján azt állapítja meg, hogy az említett feltétel e szerződés alapvető, és mint ilyen, a szerződést jellemző szolgáltatását határozza meg; - ilyen feltétel, mivel azon pénzbeli kötelezettséget rója a fogyasztóra, hogy a kölcsön törlesztése során fizesse meg a külföldi pénznem eladási árfolyama és vételi árfolyama közötti különbözetből eredő összegeket, nem tekinthető úgy, hogy olyan „díjazást” tartalmaz, amelynek a hitelező által nyújtott szolgáltatásnak ellenszolgáltatásként való megfelelése a tisztességtelen jelleg tekintetében nem értékelhető a 93/13 irányelv 4. cikkének (2) bekezdése értelmében.

2) A 93/13 irányelv 4. cikkének (2) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy az alapügyben szereplőhöz hasonló szerződési feltétel esetén azon követelmény alatt, amely szerint a szerződési feltételnek világosnak és érthetőnek kell lennie, nem kizárólag azt kell érteni, hogy az érintett feltételnek nyelvtani szempontból kell érthetőnek lennie a fogyasztó számára, hanem azt is, hogy a szerződésnek átlátható jelleggel fel kell tüntetnie az érintett feltételben meghatározott külföldi pénznem átváltási mechanizmusának konkrét működését, valamint az e mechanizmus és a kölcsön folyósítására vonatkozó többi feltételben előírt mechanizmus közötti viszonyt oly módon, hogy a fogyasztónak módjában álljon egyértelmű és érthető szempontok alapján értékelni a számára ebből eredő gazdasági következményeket.

3) A 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy az alapügyben szereplőhöz hasonló helyzetben, amelyben a szolgáltató és a fogyasztó között létrejött szerződés a tisztességtelen feltétel elhagyása esetén nem teljesíthető, e rendelkezéssel nem ellentétes a nemzeti jog azon szabálya, amely lehetővé teszi a nemzeti bíróság számára a tisztességtelen feltételnek a nemzeti jog valamely diszpozitív rendelkezésével való helyettesítése révén az e feltétel érvénytelenségének orvoslását².

A Kúria 2014. június 3. napján hozott ítéletében az Európai Unió Bírósága által C-26/13. számon hozott ítéletben kifejtettek figyelembe vételével vizsgálta a jogerős ítéletet és arra a megállapításra jutott, hogy az kizárólag az érvénytelenség kiküszöbölésének módja tekintetében jogszabálysértő. A Kúria az alábbi három érdemi kérdésben foglalt állást:

1) A Kúria úgy ítélte meg, hogy a perbeli különmű árfolyamok alkalmazását előíró szerződéses rendelkezések nem tartoznak a főszolgáltatást megállapító, illetve a szolgáltatás ellenszolgáltatás arányát meghatározó szerződéses kikötések körébe, így e szerződési feltételek tisztességtelenségét a bíróság vizsgálhatja.

² <http://curia.europa.eu> (2015.október 2.)

2) A támadott szerződési feltételeket, a perben eljáró bíróságokkal egyezően, a Kúria is tisztességtelennek találta, mivel a Kúria 6/2013. Polgári Jogegységi határozata 1.) pontjában már kifejtetteknek megfelelően deviza alapú kölcsönszerződések esetén nem kerül sor átváltásra csak átszámításra, amelyért a pénz átváltásakor szokásos díjazás nem jár. A különmű árfolyam alkalmazásából a pénzügyi intézményeknek ellenszolgáltatással nem fedezett bevétele, a fogyasztóknak pedig költsége keletkezik, ami tisztességtelen. A különmű árfolyamok alkalmazása azért is tisztességtelen, mert az nem felel meg az Európai Unió Bírósága hivatkozott ítélete által is értelmezett világos és érthető szabályozás követelményének.

3) Az Európai Unió Bírósága ítéletében kifejtettekből következően ugyanakkor a perben eljáró bíróságok tévedtek, amikor a perbeli szerződési feltételek érvénytelenségét a szerződés módosításával szüntették meg. Az Európai Unió Bíróságának jogértelmezése szerint ugyanis a szerződés módosítása helyett, a perbelihez hasonló tényállások esetén, a tagállami jog diszpozitív rendelkezése válik a szerződés részévé. A magyar jog vonatkozó diszpozitív rendelkezését a Ptk. 231. §-ának /2/ bekezdése tartalmazza, amely szerint a más pénznemben meghatározott tartozást a fizetés helyén és idején érvényben levő árfolyam alapulvételével kell átszámítani. Ilyennek pedig a Magyar Nemzeti Bank hivatalos deviza árfolyama tekintendő. A vételi és eladási árfolyam alkalmazását előíró szerződési rendelkezések érvénytelensége folytán, azok helyébe a fent hivatkozott diszpozitív rendelkezés lép³.

A Kásler ügy jelentősége nem az érvényesített jogban rejlik, mivel az árfolyamrész kizárásából eredő gazdasági előny vélhetőleg a perköltséget sem fedezi. A per azért gyakorolhatott nagy hatást a társadalomra, mert egy vidéki kispolgár bebizonyította, hogy becsapták, minden bírói fórumon legyőzte a nagy erőket felvonultató bankot, csakúgy, mint a pereket feldolgozó amerikai filmekben. A perben hozott ítéletek a magukat becsapva érző adósok tömegének adtak erkölcsi bátorítást, újabb perek indítására motiválva.

3 www.lb.hu (2015. október 2.)

c) Kúria Gfv.VII.30.078/2013/14 sz. közbenső ítélete (árfolyamrészről szóló közbenső ítélet)

Bár korábban befejeződött, de a Kásler ügy közismertté válása után nyert jelentőséget az alábbi per:

A perbeli tényállás szerint az OTP Bank vételi árfolyamon folyósította a svájci frankban nyilvántartott kölcsönt, de eladási árfolyamon számolta el a törlesztőrészeket. A két árfolyam különbözete (újabb elnevezése: árfolyamrés) a banknál haszonként, az adósnál költségként jelentkezett azzal, hogy ezt a költséget a bank nem ismertette az adóssal a szerződéskötéskor. Az ekkor hatályos hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. tv. (Hpt.) 213.§ (1) c) pontja szerint semmis az a lakossági, fogyasztási kölcsönszerződés, amelyik nem tartalmazza a szerződéssel kapcsolatos összes költséget, ideértve a kamatokat, járulékokat, valamint ezek éves, százalékban kifejezett értékét. A felperes erre hivatkozással a szerződés semmisségének megállapítását kérte.

Az alperes azt állította, hogy az árfolyamrés az elszámolás módja, nem költség.

A felperes célja egyértelmű: amennyiben az árfolyamrés költség, úgy a Hpt. alapján az egész szerződés semmis, ennek következményeként pedig a Ptk. 237.§ (1) bekezdése alapján az eredeti állapot helyreállításának van helye. (A Ptk. 237.§ (2) bekezdése csak abban az esetben alkalmazható, ha az eredeti állapot nem állítható helyre, de ez kölcsönszerződés esetében nyilvánvalóan nem merülhet fel.)

Az első fokon eljáró Pesti Központi Kerületi Bíróság a keresetet elutasította.

A felperes fellebbezése folytán eljáró Fővárosi Törvényszék 43.Pf.636.553/2012/7. számú közbenső ítéletével megváltoztatta az ítéletet és megállapította, hogy a felek által 2006. november 14-én kötött kölcsönszerződés érvénytelen. Indokolása szerint az árfolyamrés költség, mivel a deviza átváltásból eredő többletfizetési kötelezettség teljes egészében a kölcsönvevőre hárul, olyan költségként jelentkezik, amely a kölcsön felvételével merült fel, s amely a hitelező részére

visszafizetendő összeget növelte. A Hpt. értelmében a hiteldíjnak minden, a kölcsön felhasználásával kapcsolatban fizetendő költséget tartalmaznia kell, nem tekinthető tehát kivételnek ez alól az általa árfolyamrésnek nevezett különbözetből eredő költség sem.

Az alperes felülvizsgálati kérelemmel élt a közbenső ítélettel szemben. Azzal érvelt, hogy az árfolyamrés nem költség, valamint azzal, hogy az a teljes szerződéses szolgáltatás csak nagyon kis hányadát érinti, ezért nyilvánvaló, hogy a felek azt az érvénytelen rész nélkül is megkötötték volna, illetve az az érvénytelen rész nélkül is teljesíthető. Azáltal, hogy a szerződéses szolgáltatás egészéhez viszonyított kis jelentőségű hiány miatt az egész szerződés semmisségét mondta ki a másodfokú bíróság, a Ptk. 239. § (1) és (2) bekezdésébe ütköző módon aránytalan jogkövetkezményt alkalmazott.

A Kúria az ügy rendkívüli jelentőségére tekintettel hivatalból bekérte a Legfőbb Ügyész véleményét. A Legfőbb Ügyész álláspontja szerint a deviza forintra átszámítása és az ebből szükségszerűen fakadó árfolyamrés nem a kölcsönszerződés költsége, ezért nem kell azt a szerződésben feltüntetni. Mindezek alapján az árfolyamrés kifejezett megjelölésének hiánya a szerződés semmisségét nem eredményezi.

A Kúria Gfv.VII.30.078/2013/14 sz. közbenső ítélete szerint a vételi és eladási árfolyamok alkalmazásából eredő teher olyan költségnek minősül, amit a Hpt. 213. § (1) bekezdés c) pontja szerint a szerződésben fel kell tüntetni.

A perbeli kereset benyújtását megelőzően elfogadott, az érvénytelenség jogkövetkezményeiről szóló 1/2010 (VI.28.) PK vélemény 5. pontja tételesen tartalmazza: ha az érvénytelenség oka kiküszöbölhető vagy utóbb megszűnt, a bíróság az érvénytelen szerződést a megkötésének időpontjára visszamenő hatállyal érvényessé nyilváníthatja. A szerződés érvényessé nyilvánítása egyenrangú lehetőség az eredeti állapot helyreállításával. Ha mindkettő alkalmazható lenne, akkor a bíróság mérlegelési jogkörébe tartozik annak eldöntése, hogy az érvénytelenség melyik jogkövetkezményét alkalmazza. A PK vélemény az addigra már kialakult joggyakorlatot rögzíti. Már a BH 1991. 63. szám alatt közzétett eseti döntésében rögzítette a Legfelsőbb Bíróság, hogy az

érvénytelenségi ok kiküszöbölésével a szerződés érvényessé nyilvánítása egyenrangú lehetőség az eredeti állapot helyreállításával. Ugyanezt a megállapítást tartalmazzák például a BH 1998. 226. számú, illetve a BH 2001. 473. számú eseti döntésekben kifejtettek. Egyértelműen rögzíthető tehát, hogy az irányadó joggyakorlat már a perbeli szerződés megkötésekor egyenrangú lehetőségnek tekintette a szerződés érvényessé nyilvánítását az eredeti állapot helyreállításával.

Az 1/2010 (VI.28.) PK vélemény 7. pontja rögzíti, hogy a bíróság a fél által kért jogkövetkezmény helyett az érvénytelenség más jogkövetkezményét is alkalmazhatja, nem alkalmazhat azonban olyan megoldást, amely ellen valamennyi fél tiltakozik. Az érvényessé nyilvánítással szemben ilyenként értékelhető nyilatkozatot az eljárás során egyik fél sem tett. A perben tehát nem volt eljárásjogi akadálya, hogy a bíróság megvizsgálja, a semmisség egyenrangú jogkövetkezményei közül melyik jogkövetkezményt kell alkalmazni.

A hivatkozott PK vélemény 5. pontjának indokolása tételesen tartalmazza: „a bírói gyakorlat odáig is eljutott, hogy ha mindkét lehetőség alkalmazható, a bíróságnak azt kell elsősorban vizsgálnia, hogy van-e mód a szerződés érvényessé tételére és amennyiben annak a jogi feltételei fennállnak a szerződés hibáját orvosolja”. Ez pedig azt jelenti, hogy először azt szükséges mérlegelni, miszerint az érvénytelenség oka célszerűen kiküszöbölhető-e, és ha arra a meggyőződésre jut a bíróság, hogy nem, csak akkor lehet az eredeti állapot helyreállítása lehetőségét vizsgálni. Az érvényessé nyilvánítás mindig a bíróság ex tunc hatályú konstitutív döntése.

Jelen perben a szerződés érvénytelenségének oka a korábban kifejtettek szerint az, hogy a szerződés tételesen, százalékos mértékben megjelölve nem tartalmazza az árfolyamrés vagy a vételi és eladási árfolyam egymástól való eltérésének mértékét. Ez az érvénytelenségi ok azonban kiküszöbölhető, vagyis a szerződés hibája orvosolható, így a Kúria az eredeti állapot helyreállíthatóságának kérdését nem vizsgálta.

Az érvénytelenségi ok az adott tényállás mellett a fogyasztó nem megfelelő formában történt tájékoztatása egy, a fizetési kötelezettségeire kiható, bár az összfizetési kötelezettséghez viszonyítottnan egyértelműen nem jelentős költségről. Ugyanakkor megállapítható, hogy az

árfolyamrás mértéke a szerződésben szereplő THM-ben ténylegesen értékelésre került. A felperes pedig az I. r. alperes által alkalmazott árfolyamrás mértékéről az I. r. alperes által közzétett nyilvános adatokból tájékozódhatott. A THM kiszámításakor, a szerződés megkötésekor, a folyósításkor, a törlesztések kezdeti szakaszában egészen 2008 októberéig az árfolyamrás mértéke a deviza-középárfolyam $\pm 0,5\%$ volt. Lényegében az érvénytelen szerződés érvényessé nyilvánítása során a Kúriának az adott tényállás mellett nem volt más feladata, mint az, hogy a THM kiszámításakor, illetve a szerződés megkötésekor irányadó árfolyamrás mértékét vagy a vételi és eladási árfolyam közötti eltérés mértékét kifejezetten is a szerződés részévé tegye. Az adott tényállás mellett úgy lehet tekinteni, hogy a szerződéses konszenzus e vonatkozásban fenn is állt a felek között a szerződéskötés időpontjában. Amennyiben a szerződés időtartama alatt az árfolyamrás, a vételi és eladási árfolyam közötti eltérés nem változott volna, egyéb jogkövetkezménye a szerződés perbeli „formainak” tekinthető hiányosságának nem lenne, mint az érvénytelenségi ok kiküszöbölése, vagyis annak ítélettel történő rögzítése, hogy az árfolyamrás a deviza-középárfolyam $\pm 0,5\%$, a vételi és az eladási árfolyamok közötti különbség 1% . Jelen ügyben azonban ismert, hogy a fenti mértékű árfolyamrás helyett az I. r. alperes $\pm 1\%$ árfolyamrást alkalmazott 2008 októberétől anélkül, hogy adat merült volna fel arra, hogy az egyoldalú szerződésmódosításra irányadó szabályokat figyelembe vette volna. Tehát az érvénytelen szerződés érvényessé nyilvánításának a peres felek között elszámolási jogkövetkezménye is lehet.

A Kúria a fent kifejtettekre tekintettel a Pp. 275. § (3) és (4) bekezdése alkalmazásával a rendelkező részben írtak szerint rendelkezett az érvénytelenség okának megszüntetéséről és a szerződés érvényessé nyilvánításáról⁴.

4 www.lb.hu (2015.október 2.)

2. A Kúria iránymutatásai

A fenti két precedens jelentőségű ügyből is kitűnik, hogy a Kúria még akkor sem tette lehetővé az árfolyamkockázat visszahárítását a bankokra, amikor erre a jogszabályok kifejezett lehetőséget adtak volna. Időközben - részben a fenti ügyek hatására - tovább nőtt a devizahiteles perek száma. Az ítéletek útján történő útmutatás hátránya, hogy ezek meghozatala előtt le kell folynia a kétfokú eljárásnak, így az új jogi problémát tartalmazó keresetlevél előterjesztése és a Kúria döntése között még a legnagyobb igyekezet mellett is évek telnek el. A Kúria ezért még a problémák jelentkezése előtt, ezek jelentőségét felismerve Pk. Vélemények, majd a konkrét problémák felmerülésekor jogegységi határozatok formájában juttatja kifejezésre álláspontját.

a) 2/2012 Polgári Kollégiumi vélemény

A fogyasztói kölcsönszerződésben pénzügyi intézmény által alkalmazott általános szerződési feltételekben szereplő egyoldalú szerződésmódosítási jog tisztességtelenségéről szóló 2/2012 Polgári Kollégiumi vélemény címéből is kikövetkeztethetően az egyoldalú szerződésmódosítás tisztességtelenségét vizsgálja. A fenti ügyek kirobbanása előtt, 2012. december 10. napján hozott Pk-ban a kollégium az alábbi vélemény nyilvánítja ki:

1. A pénzügyi intézmény a fogyasztói kölcsönszerződésre vonatkozó általános szerződési feltételei között, illetve az egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltételekben (a továbbiakban: általános szerződési feltételek) a kamat, díj, költség ügyfélre kedvezőtlen, egyoldalú módosításának jogát törvényi felhatalmazás alapján, annak megfelelően kikötheti. E szerződési kikötés önmagában nem minősülhet tisztességtelennek.

2. Az egyoldalú szerződésmódosításra vonatkozó jogszabályba ütköző kikötés ezen okból semmis. A bíróság ezért először azt vizsgálja, hogy az általános szerződési feltételek között szereplő kikötés a jogszabályi rendelkezéseket sérti-e.

Semmis a kikötés akkor is, ha jogszabályba ugyan nem ütközik, de az egyoldalú szerződésmódosításra okot adó egy vagy több feltétel - tartalmát tekintve - a jóhiszeműség és tisztesség követelményének megsértésével indokolatlanul és egyoldalúan előnyös a pénzügyi intézmény, illetve hátrányos a fogyasztó számára, ezért az a Ptk. 209.§ (1) bekezdése értelmében tisztességtelen.

3. Az olyan feltétel tisztességtelensége, amelynek tartalmát jogszabály kimerítően (taxatív) határozza meg bíróság által nem vizsgálható. Ha a kógens keretszabályt a felek rendelkezési joga tölti meg tartalommal, vagy ha a felek a diszpozitív jogszabályi rendelkezésektől eltérnek, az ilyen feltétel tisztességtelensége vizsgálható.

4. A pénzügyi intézmény egyoldalú szerződésmódosítási jogosultsága nem a kölcsönügylet főszolgáltatását megállapító, illetve a szolgáltatás és ellenszolgáltatás arányát meghatározó szerződési kikötés. Ezért a Ptk. 209.§ (1) bekezdése nem zárja ki az ilyen kikötés tisztességtelenségének a vizsgálatát.

5. A pénzügyi intézmények által elfogadott Magatartási Kódex nem jogszabály, az abban foglalt egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tevő feltételek semmisségét a bíróság vizsgálhatja.

6. Tisztességtelen az egyoldalú szerződésmódosításra vonatkozó olyan kikötés, amely a fogyasztóval szerződő pénzügyi intézmény számára - a fogyasztó hátrányára - indokolatlan és egyoldalú előnyt nyújt. Az egyoldalú szerződésmódosításra vonatkozó kikötés különösen akkor tisztességtelen - feltéve, hogy nem ütközik jogszabályba -, ha:

a) tartalma a fogyasztó számára nem világos, nem érthető (egyértelmű és érthető megfogalmazás elve);

b) az egyoldalú szerződésmódosítás feltételei nem tételesen meghatározottak, vagyis az ok-lista hiányzik, vagy van ok-lista, de az csak példálózó jellegű felsorolást tartalmaz (tételes meghatározás elve);

- c) az egyoldalú módosítás feltételei nem objektív jellegűek, vagyis a fogyasztóval szerződő félnek módja van a feltétel bekövetkeztét előidézni, abban közrehatni, a módosításra okot adó változás mértékét befolyásolni (objektivitás elve);
- d) az ok-listában meghatározott körülmények ténylegesen nem, vagy nem a körülmények változásának mértékében hatnak a kamatra, költségre illetve díjra (ténylegesség és arányosság elve);
- e) a fogyasztó nem láthatta előre, hogy milyen feltételek teljesülése esetén és milyen mértékben kerülhet sor további terhek rá történő áthárítására (átláthatóság elve);
- f) a szerződésmódosítás bekövetkezése esetére nem biztosítja a fogyasztó számára a felmondás jogát (felmondhatóság elve).
- g) kizárja, hogy a fogyasztó javára bekövetkező feltétel változás hatása a fogyasztó javára érvényesítésre kerüljön (szimmetria elve).

7. Az egyoldalú szerződésmódosítás jogát megalapozó, az ok-listában felsorolt körülményeket egységesen akként kell értelmezni, hogy e körülményeknek a szerződés megkötését követő megváltozása akkor teszi indokolttá - a jóhiszeműség és tisztesség elvének megfelelően - a szerződés fogyasztó terhére történő egyoldalú módosítását, ha e körülmények előre nem látható változása a pénzügyi intézmény számára a rendes üzleti kockázatot meghaladó mértékű érdekséreelmet okoz.

Nem tisztességtelen a kikötés önmagában azért, mert az általános szerződési feltételek nem tartalmazzák, hogy a pénzügyi intézmény az egyoldalú szerződésmódosítás jogával csak akkor élhet, ha az ok-listában szereplő körülmények megváltozása előre nem látható, a rendes üzleti kockázatot meghaladó mértékű érdekséreelmet okoz. Azt, hogy a pénzügyi intézmény e szempont betartásával jár-e el, a tényleges szerződésmódosításkor lehet és kell figyelembe venni.

8. a) Az ok-listában szereplő érvénytelen kikötés nem vált ki joghatást; a szerződés e kikötés mellőzésével egyebekben változatlan feltételekkel köti a feleket. A fogyasztói kölcsönszerződés az egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tevő érvénytelen feltétel mellőzése esetén is teljesíthető.

Arra nincs mód, hogy a bíróság az egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tevő érvénytelen szerződési feltétel mellőzése helyett, azt módosítva új, a felek egyenlőségét helyreállító szerződési kikötést állapítson meg.

b) Ha a szerződési feltételnek csak meghatározott része érvénytelen, nincs akadálya, hogy a bíróság - a részleges érvénytelenség szabályait alkalmazva - a szerződési kikötésnek ne az egészét, hanem csak az érvénytelenségét okozó részét mellőzze.

9. a) A bíróságnak a per tárgyává tett általános szerződési feltétel érvénytelenségét hivatalból kell észlelnie, ha az érvénytelenség a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján megállapítható.

b) A bíróságnak az általános szerződési feltételként a szerződés részévé váló egyoldalú szerződésmódosításra vonatkozó kikötés jogszabályba ütköző, illetve tisztességtelen jellegét - amennyiben ez szükséges a fogyasztó által vagy közérdekű keresettel indított jogvita eldöntéséhez - attól függetlenül kell vizsgálnia, hogy azt a pénzügyi intézmény ténylegesen alkalmazta-e, vagy már nem hatályos.

c) Az egyoldalú szerződésmódosításra vonatkozó olyan kikötés, amelynek a tartalmát a fogyasztó a szerződéskötéskor nem ismerhette meg, nem válik a szerződés részévé. Az ilyen kikötés tisztességtelensége nem vizsgálható.

10. a) Az általános szerződési feltételek között szereplő ok-listában foglalt feltételek érvénytelensége a ténylegesen gyakorolt egyoldalú szerződésmódosítás érvényességének a megítélése során is vizsgálható.

b) Amennyiben az egyoldalú szerződésmódosításra az általános szerződési feltétel módosításával kerül sor, a módosított általános szerződési feltétel érvénytelenségének megállapítása iránt közérdekű kereset is indítható.

c) Az egyoldalú szerződésmódosítás kapcsán indult perekben erre irányuló kereseti kérelem esetén vizsgálandó, hogy érvényesült-e a ténylegesség, az arányosság és a szimmetria elve.

A fenti Pk. vélemény tehát abban az esetben alkalmazandó, ha a felperes az egyoldalú szerződésmódosítás tisztességtelenségére hivatkozik. A szerződésmódosítás tisztességtelenségének

megállapítása azonban kizárólag az egyoldalú kamatemeléssel elvont összegek visszafizetését eredményezi, az árfolyamkockázat áthárítását nem. Ezért csekély számú ügy olyan indult, melyben a Pk. vélemény jelentőséget nyerhetett. Jelentőséget akkor nyert, amikor a Fővárosi Törvényszék elhíresült 43.Pf.636.553/2012/7. számú közbenső ítélete nyomán sorra indultak a Hpt. 213.§ (1) bekezdésére alapított perek. Az alkalmazandó Hpt. 213.§ (1) a) pontja szerint ugyanis semmis az a lakossági, fogyasztási kölcsönszerződés, amelyik nem tartalmazza azon feltételeknek, illetőleg körülményeknek a részletes meghatározását, amelyek esetében a hiteldíj megváltoztatható, vagy ha ez nem lehetséges, az erről szóló tájékoztatást. Az eljáró bíróságoknak ezekben a perekben azt kellett vizsgálniuk, hogy mik a részletes meghatározás kritériumai, ezek során alkalmazták a Pk. véleményt.

b) 6/2013 Polgári jogegységi határozat

A Kúria ezt követően polgári jogegységi határozatok útján nyilvánította ki álláspontját. Ez a bíróságokra kötelező, úgyhogy az egységes ítélkezést biztosítja. A deviza alapú kölcsönszerződésekkel kapcsolatos perekben felmerült egyes elvi kérdésekről szóló 6/2013 Polgári jogegységi határozat gyakorlatilag az árfolyamrés ügyében hozott közbenső ítéletet emeli jogegységi határozat szintjére, egyúttal felhívja a figyelmet arra, hogy jogalkotói beavatkozásra van szükség:

1. A deviza alapú hitel-, kölcsön- és pénzügyi lízingszerződések (a továbbiakban: deviza alapú kölcsönszerződések) devizaszerződések. A felek a hitelezőnek és az adósnak a kölcsönszerződésből fakadó pénztartozását egyaránt devizában határozták meg (kirovó pénznem), és azt mindkét fél forintban volt köteles teljesíteni (lerovó pénznem). E szerződéstípusnál az adós az adott időszakban irányadó forintkölcsönnél kedvezőbb kamatmérték mellett devizában adósodott el, amiből következően ő viseli az árfolyamváltozás hatásait: a forint gyengülése az adós fizetési terhének növekedését, erősödése pedig a csökkenését eredményezi.

2. A deviza alapú kölcsönszerződés mint szerződéstípus önmagában amiatt, hogy a kedvezőbb kamatmérték ellenében az árfolyamkockázat az adósnál jelentkezik, nem ütközik jogszabályba, nem

ütközik nyilvánvalóan a jóerkölcsbe, nem uzsorás szerződés, nem irányul lehetetlen szolgáltatásra és nem színlelt szerződés. A szerződési terheknek a szerződés megkötését követő - előre nem látható - egyoldalú eltolódása az érvénytelenség körében nem értékelhető, tekintettel arra, hogy az érvénytelenségi oknak a szerződés megkötésekor kell fennállnia.

3. A pénzügyi intézményt a jogszabály alapján terhelő tájékoztatási kötelezettségnek ki kellett terjednie az árfolyamváltozás lehetőségére, és arra, hogy annak milyen hatása van a törlesztőrészletekre. A tájékoztatási kötelezettség nem terjedhetett ki az árfolyamváltozás mértékére.

4. Ha a bíróság a szerződés érvénytelenségét állapítja meg - a jogkövetkezmények alkalmazására irányuló kereset (vizontkereset) esetén, feltéve, hogy az érvénytelenség oka kiküszöbölhető, vagy utóbb megszűnt - a bíróságnak elsősorban a szerződés érvényessé nyilvánítására kell törekednie.

5. Ha a bíróság a fogyasztói szerződés valamely rendelkezését érvénytelennek találja, a szerződés azonban az érvénytelen rész nélkül is teljesíthető, az érvénytelennek minősített kikötés nem vált ki joghatást; a szerződés azonban egyebekben változatlan feltételekkel köti a feleket.

6. Azzal a kérdéssel kapcsolatban, hogy az egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tevő szerződési feltétel mikor felel meg az átláthatóság követelményének, a jogegységi tanács a döntését az Európai Unió Bírósága előtt, C-26/13. szám alatt folyó előzetes döntéshozatali eljárásban történő határozathozatalt követően fogja meghozni.

7. A bírói szerződésmódosítás arra szolgáló jogi eszköz, hogy egy-egy konkrét szerződés esetében orvosolja a felek tartós jogviszonyában a szerződéskötés után bekövetkezett körülményváltozások valamelyik fél lényeges jogos érdekét sértő hatását. Nem alkalmas jogi eszköz azonban arra, hogy társadalmi méretű gazdasági változásoknak azonos típusú szerződések nagy tömegét hasonlóan - csak az egyik fél számára hátrányosan - érintő következményeit orvosolja. Ha ezeket a hátrányos

következményeket a jogalkotó bizonyos körben jogszabállyal rendezte, a jogalkotói beavatkozás e körben az egyedi bírói mérlegelést kizárja.

c) 2/2014 Polgári jogegységi határozat

1. A 2/2014 Polgári jogegységi határozatban már egyértelműen kifejezésre juttatja a Kúria, hogy a deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződés azon rendelkezése, amely szerint az árfolyamkockázatot - a kedvezőbb kamatmérték ellenében - korlátozás nélkül a fogyasztó viseli, a főszolgáltatás körébe tartozó szerződéses rendelkezés, amelynek a tisztességtelensége főszabályként nem vizsgálható.

2. Az egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tevő szerződéses rendelkezés akkor tisztességtelen, ha az nem felel meg a fogyasztói kölcsönszerződésben pénzügyi intézmény által alkalmazott általános szerződési feltételekben szereplő egyoldalú szerződésmódosítási jog tisztességtelenségéről szóló [2/2012. \(XII. 10.\) PK vélemény 6. pontjában](#) felsorolt elveknek (egyértelmű és érthető megfogalmazás elve; tételes meghatározás elve; objektivitás elve; ténylegesség és arányosság elve; átláthatóság elve; felmondhatóság elve; szimmetria elve).

Ezen elvek alapján az egyoldalú szerződésmódosítás lehetőségét szabályozó szerződéses rendelkezések akkor nem tisztességtelenek, ha azok a fogyasztó számára világosan és érthetően meghatározzák, hogy a hivatkozott PK véleménynek megfelelő ok-listában megjelölt körülmények változásai milyen módon és mértékben hatnak ki a fogyasztó fizetési kötelezettségére; egyben pedig lehetővé teszik annak ellenőrizhetőségét, hogy az egyoldalú szerződésmódosításra a szerződéses rendelkezések betartásával az arányosság, a ténylegesség és a szimmetria elvének érvényre juttatása mellett került-e sor.

3. A folyósításkor a pénzügyi intézmény által meghatározott vételi, a törlesztésekkor pedig az eladási árfolyamok (különnemű árfolyamok) alkalmazása tisztességtelen, mert ezekkel szemben nem áll a fogyasztónak közvetlenül nyújtott szolgáltatás, így az számára indokolatlan költséget jelent. E rendelkezések azért is tisztességtelenek, mert alkalmazásuk gazdasági indoka a fogyasztó számára nem világos, nem érthető, nem átlátható. A deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződésekben szereplő vételi és eladási árfolyamok, mint átszámítási árfolyamok helyett a Magyar Nemzeti Bank

hivatalos deviza árfolyama válik a szerződés részévé a Ptk. 231.§ (1) meghatározott diszpozitív törvényi rendelkezésre tekintettel, mindaddig, amíg kógens törvényi rendelkezés nem lépett azok helyébe.

A jogegységi határozat 2. pontja tehát a 2/2012 Pk véleményt, a 3. pontja a Kásler ügyben hozott ítélet lényegi megállapításait emeli jogegységi határozat szintjére.

3. Kormányzati válaszok a devizahiteles perek jelenségére

A perindítási láz a Kúria iránymutatásai után sem mérséklődött. Az időközben felhalmozódott több ezer ügy jelentősen megterhelte az igazságszolgáltatás rendszerét. A Kúria több ízben is kinyilvánította, hogy jogalkotói intézkedés szükséges a helyzet megoldására. Ilyen helyzetben születtek a drasztikus, de kétségtelenül hatékony „DH törvények”.

a) A Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. tv. (DH1 tv.)

2014. július 18. napján került kihirdetésre a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvény.

A törvény 2014. július 26-án lépett hatályba, hatálya csak a 2004. május 1. és a törvény hatályba lépése közötti időszakban megkötött szerződésekre terjed ki.

További feltétel, hogy a pénzügyi intézmény és a fogyasztó között létrejött devizában nyilvántartott és forintban törlesztett és a forint alapú hitel- és kölcsönszerződésről legyen szó, illetve pénzügyi lízingszerződés is ebbe a kategóriába tartozik, ha annak részévé egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltétel vált, vagy ide tartozik még az az eset is, amikor a szerződés olyan általános szerződési feltételt tartalmazott, amelyben eltérő vételi és eladási árfolyam volt megszabva.

A törvény 1. § (2) bekezdése alapján a törvényben foglalt szabályokat nem kell alkalmazni azokra a fogyasztói kölcsönszerződésekre, amelyek teljesítésére irányuló kötelezettség megszűnt

- végtörlesztés következtében (a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény 200/B. §-ban foglaltak szerint), vagy
- e törvény hatálybalépése előtt a hitelszerződésből eredő kötelezettségeiknek eleget tenni nem tudó természetes személyek lakhatásának biztosításáról szóló 2011. évi CLXX. törvény alapján a fogyasztói kölcsönszerződés fedezetéül szolgáló ingatlannak az állam által történő megvásárlása következtében.

A jogszabály célja a Kúria 2/2014. PJE határozatában foglaltak hatékony érvényre juttatása, a tömeges perlések megelőzése volt.

Két lényeges pontja a törvénynek:

1) A devizaalapú hitelek esetén kimondja, hogy ezekben a szerződésekben semmis az árfolyamrés, ennek helyébe a jegybank hivatalos devizaárfolyama lép.

2) A hitelszerződések egyoldalú módosítását - például kamat-, költség-, vagy díjemelést - megengedő szerződéses kikötéseknél a törvény azt a vélelmet állította fel, hogy azok tisztességtelenek és érvénytelenek, ha az nem felel meg az alábbiaknak:

- a megfogalmazás nem egyértelmű és nem érthető
- a szerződésmódosítás feltételei nincsenek előre tételesen meghatározva
- a módosítás feltételei nem objektívek, vagyis a feltétel bekövetkeztét a pénzintézet akár maga is előidézheti, vagy abban közrejátszhat.
- a körülmények ugyan előre meghatározottak, de azok ténylegesen nem a változás mértékében hatnak a kamatra, a költségekre, illetve a díjra.
- a fogyasztó számára nem látható előre, hogy milyen feltételek teljesülése esetén és milyen mértékben kerülhet sor a terhek rá történő áthárítására
- nem biztosítható a fogyasztó számára a felmondás joga

- kizárja azt, hogy a fogyasztó javára bekövetkezett feltételváltozás ténylegesen érvényesüljön⁵

A pénzügyi intézmények amennyiben a vélelmet vitatták, megkísérelhették megdönteni azt a bíróságokon. Minden pénzügyi intézmény csak egyetlen ilyen keresetet nyújthatott be.

A törvény ezekben a perekben a résztvevők számára szigorú határidőket szabott és számos speciális eljárásjogi rendelkezést tartalmazott, melyek célja, hogy a perek ne húzódnak el. Például nem volt lehetőség hiánypótlásra, beavatkozásra, keresetváltoztatásra, viszontkeresetre, szünetelésre.

A pénzügyi intézményeknek a hatályba lépéstől számított 30 napjuk volt a kereset benyújtására a Magyar Állammal szemben, e határidőn belül kellett a keresetlevelet eljuttatniuk az ilyen ügyekben első fokon országosan illetékes Fővárosi Törvényszékhez.

A bíróságoknak kizárólag egy jól körülhatárolható kérdésről kellett dönteni: arról, hogy tisztességesek-e a pert indító pénzügyi intézmény egyoldalú szerződés-módosítást lehetővé tevő rendelkezései. Ennek megítéléséhez a Kúria által kidolgozott és a törvénybe átemelt kritériumrendszer állt a bírák rendelkezésére, mely szerint például azt kell vizsgálni, hogy világos, egyértelműen megfogalmazott, tételesen, objektíven meghatározott, szimmetrikus, átlátható, felmondható szerződéses kikötésekről van-e szó.

A végrehajtás foganatosítása során az eljáró végrehajtóknak és a végrehajtást elrendelő és foganatosító bíróságoknak minden egyes végrehajtási ügyet meg kell vizsgálni az alábbi szempontok szerint:

- a végrehajtás alapjául szolgáló követelés kölcsönszerződésből eredő követelés-e vagy sem,
- ha megállapítható, hogy kölcsönszerződésből ered a követelés, akkor mikor és kik között jött létre a jogviszony,
- a szerződő felek milyen minőségben vettek részt az ügyletben,
- történt-e a 17. § (4) bekezdésében foglalt végrehajtási cselekmény, illetve intézkedés,

• ⁵ Prof. Dr. Lentner Csaba (szerk.): A devizahitelezés nagy kézikönyve. Nemzeti Közszerológati és Tankönyv Kiadó, Budapest 2015.

- szünetelő ügyként kell-e a végrehajtási ügyet nyilvántartani.

A törvénnyel érintett fogyasztói kölcsönszerződések behajtása iránt folyamatban lévő végrehajtási eljárások szünetelésre kerültek. Erre vonatkozóan a fogyasztóknak semmilyen kérelmet nem kell előterjeszteniük, a végrehajtók az ügyeket szünetelőként tartották nyilván. Azonban a fogyasztói szerződés alapján indult munkáltatói letiltások leállítására csak akkor kerülhet sor, ha az adós írásban kéri, hogy ezekre is terjedjen ki a szünetelés.

A törvény 17. § (3) bekezdése szerint a kölcsönszerződésen alapuló követelések behajtása iránt folyamatban lévő, illetve bekapcsolódás engedélyezése iránt indult eljárásokban, a (4), (7), (8) és (10) bekezdésben foglalt kivétellel, a külön törvényben meghatározott időpontig

- eljárási cselekmény, intézkedés nem foganatosítható,
- a felek és egyéb érdekelték által tett nyilatkozatok is hatálytalanok;
- eddig az időpontig minden határidő megszakad, azt követően a határidő újra kezdődik.
- A végrehajtási ügyet a végrehajtónak szünetelő ügyként kell nyilvántartania, ha a végrehajtási ügyben eljárási cselekmény vagy intézkedés foganatosítására e törvény alapján nem kerül sor.

E szabályozásról mindenképpen elmondható, hogy kiszámíthatóságot, előreláthatóságot és egységet teremtett több kérdésben is és vitathatatlan, hogy fontos előnye, hogy megszabott eljárási rendbe tereli a devizás ügyeket, amik ezáltal belátható időn belül megoldódhatnak. A törvény célja alapvetően az volt, hogy a 2/2014. PJE által érintett jogviszonyokat egységesen rendezze, azonban hatálya nem terjed ki a végtörlesztéssel lezárt deviza alapú szerződésekre.

b) A 34/2014. (XI. 14.) AB határozat

Nem kormányzati válasz kategóriája ugyan a fenti AB határozat, azonban szervesen kapcsolódik a DH1 törvényhez:

A Fővárosi Törvényszéken 73 pénzügyi vállalkozás indított pert a DH1 tv. alapján, mindegyik eredménytelenül. Több bíró is az Alkotmánybírósághoz fordult annak érdekében, hogy állapítsa meg a 2014. évi XXXVIII. tv. egésze alaptörvény-ellenes, azaz sérti a visszaható hatályú

jogalkotás tilalmát, a jogbiztonságot, a tisztességes eljáráshoz és vállalkozáshoz való jogot, valamint a szerződési szabadságot, ezért azt az Alkotmánybíróság semmisítse meg.

Az Alkotmánybíróság 34/2014 AB határozata a törvény egyetlen rendelkezését sem találta aggályosnak, határozatában az alábbiakat emelte ki:

A testület szerint fel sem merül, hogy tiltott visszaható hatályú jogalkotásról lenne szó, mivel a törvény nem alkot új szabályokat, csupán a tisztességtelen kikötéseket elemző polgári jogegységi határozatban foglaltakat önti törvényi formába.

A különvéleményt megfogalmazó bírák szerint viszont tiltott visszaható hatályú jogalkotásról van szó. Kiss László és Lévay Miklós szerint a tisztességtelenség fogalmát olyan új, konkrét tartalommal szabályozza a törvény, ami a korábbi jogszabályokban nem jelent meg. Paczolay Péter azt emelte ki, hogy a törvényben meghatározott kritériumok nem csak a jogegységi határozatban foglaltakat tartalmazzák, hanem a jogegységi határozat törvényhozói értelmezését jelenítik meg.

Az Alkotmánybíróság kiemelte továbbá, hogy a bíró a törvényeknek van alárendelve, azoknak megfelelően köteles dönteni, ezért a bírói függetlenség nem jelentheti a jogszabályoktól való függetlenséget, valamint azt, hogy a rövid határidők ellenére a törvény biztosítja az elegendő felkészülési időt azzal, hogy a határidőket a jogszabály kihirdetésétől kell számítani. A határidőkkel kapcsolatban kiemelte az Alkotmánybíróság azt is, hogy az Országgyűlés e tárgyú jogalkotói szándéka nem volt előzmény nélküli, így a pénzintézeteknek volt idejük felkészülési idejük.

c) A Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvényben rögzített elszámolás szabályairól és egyes egyéb rendelkezésekről szóló 2014. évi XL. tv. (Elszámolási törvény, vagy DH2 tv.)

A 2014. évi XXXVIII. törvény is több eljárás-technikai rendelkezést tartalmazott, azonban a 2014. évi XL. törvény szinte teljes mértékben technikai szabályokat tartalmaz.

A törvény 52.§-a a 2014. évi XVIII. törvényt 25 ponton kiegészíti, módosítja illetve helyezi hatályon kívül.

A törvény a záró rendelkezésében felhatalmazza a Magyar Nemzeti Bank elnökét arra, hogy az elszámolás részletes szabályait meghatározza.

A törvény megszüntette 2014. évi XXXVIII. tv. alkalmazásának lehetőségét a hitelkártyához vagy fizetési számlához kapcsolódó kölcsönszerződésre.

A módosításnak azért volt szükségszerű, mert sok olyan kölcsönügyletből eredő követelés behajtása iránt indult végrehajtási eljárást kellett szünetelő ügyként nyilvántartani a törvény rendelkezései szerint, amelyek „kevés” adósság miatt indultak, néhány tízezer vagy százezer forint miatt és hitelkártyához vagy folyószámlához között szerződéshez kapcsolódtak.

d) Az egyes fogyasztói kölcsönszerződések devizanemének módosulásával és a kamatszabályokkal kapcsolatos kérdések rendezéséről szóló 2014. évi LXXVII. tv. (Forintosítási törvény vagy DH3 tv.)

A törvény rendelkezése folytán módosulnak a fogyasztói kölcsönszerződések lényeges elemei.

2015. február 1-je óta hatályos a Forintosítási törvény, melyet az Országgyűlés a 2014. november 25-ei ülésnapján fogadott el, és 2014. december 5-én hirdették ki.

A bankok a még élő devizaalapú jelzálogkölcsön szerződések alapján fennálló tartozást 2015. március 31. napjáig váltották át forint alapú követelésre a jogszabályi fordulónapra (2015. február 1. napja) visszamenőlegesen, a forintosítási törvényben meghatározott devizaárfolyamon (CHF: 256,47 HUF, EUR: 308,97 HUF)

A forintosítás elvégzése a jogszabály alapján „automatikusan” történt, közjegyzői okiratba foglalás nélkül, a szerződés szövege a törvény szövegének megfelelően módosult. A fogyasztónak nem volt

teendője, sőt hozzájárulása sem volt szükséges és a meglévő zálogjog pedig továbbra is érvényes maradt.

A forintosítási kényszer alól lehetett felmentés kapni, de annak szabályai meglehetősen szigorúak voltak, ráadásul a devizában maradást külön kérvényezni kellett a banktól, amely annak elbírálásáról 30 napon belül értesítette az adóst. Az adóstársaknak együttesen és egybehangzóan kellett nyilatkozatot tenniük. Ha valaki átment ezen a rostán, akkor újra át kellett számolni a törlesztőt (a rögzített helyett a piaci árfolyamra).

Forintosított hitelek első kamatszintje:

A kamatfelárnak meg kell egyeznie a devizahitel eredeti kamatfelárával (CHF esetén eredeti kamatszint, mínusz az akkori CHF-Libor) azzal a megkötéssel, hogy ez nem lehet kevesebb, mint 2%.

Kamatfelárplafont is bevezet az új szabályozás a jelzáloghitelekre:

- lakáshiteleknél nem lehet több a kamatfelár 5,5 százalékpontnál,
- szabad felhasználású hitelek esetében pedig 7 százalékpontnál.
- A kamatfelárakat az esetleges kezelési költséggel csökkentett mértékben kell meghatározni.
- Ami a kamatot illeti, nem lehet magasabb a hitel eredeti kamatszintjénél.

- A hitelek kamatszintje a 3 havi BUBOR-hoz (jelenleg 2,1%) lesz kötve. A forintosított

devizahiteleknek csak kamatfelár-periódusa lehet:

- 16 év feletti hátralévő futamidő esetén 5 év
- 9-16 év esetén 4 év,
- 3-9 év esetén 3 év.

A kamatemelések és -csökkentések kizárólag az MNB által jóváhagyott kamat- és kamatfelárváltoztatási mutatóknak megfelelően mehetnek végbe a fair banki törvénynek

megfelelően. A díjak csak évente egyszer (legelőször 2016. április 1-jén), a KSH által meghatározott előző évi inflációnak megfelelően emelhetők.

A fent említett három törvény többször is módosításra került, azonban ezek leginkább technikai jellegű módosítások voltak. (DH4- 2014. évi LXXVIII. törvény, DH5- 2015. évi II. törvény, DH6, DH7)

A módosítások közül az utóbbi kettőt emelném ki (DH6 és DH7):

e) A banki elszámolás során tapasztalt visszaélések elleni fellépéshez szükséges törvények módosításáról szóló 2015. évi LII. törvény (a továbbiakban: Módtv., vagy DH6 törvény)

A törvény 2015. május 8. napján került kihirdetésre, és 2015. május 18. napján lépett hatályba.

A DH6 törvény számos ponton módosítja a DH2 törvényt, amiből az alábbi lényeges pontokat emelném ki:

- A módosítással az elszámolás másolatára jogosult adóstárs, ha az elszámolásban címzettként nem szerepelt, de a szerződésben hitelfelvevőként vagy lízingbevevőként szerződő fél, a fogyasztóra irányadó szabályok szerint követelheti elszámolás készítését, illetve az elszámolást vitathatja.
- A módosítással rendezésre kerül a követendő eljárás arra az esetre, ha az elszámolást többen vitatják. Annak megakadályozása érdekében, hogy több eltérő időpontban befejeződő jogorvoslati eljárás legyen folyamatban párhuzamosan, szükséges volt mind a Pénzügyi Békéltető Testület (a továbbiakban: PBT), mind a bírósági nemperes eljárás vonatkozásában a részletszabályokat is megalkotni.
- A pénzügyi intézmény köteles lesz tájékoztatni a bíróságot, ha olyan elszámolás miatt nyújtottak be panaszt, amellyel kapcsolatban a bíróság eljárása már folyamatban van. A bíróságnak ez esetben az eljárását - nem fellebbezhető végzéssel - fel kell függesztenie.
- A felfüggesztett eljárást a törvényben meghatározott valamely feltétel (a panasz elutasítása esetén nem kezdeményezték a PBT eljárását; egyezséget kötöttek; a PBT elutasító döntésével

szemben nem kezdeményezték vagy kezdeményezték nemperes eljárás lefolytatását) bekövetkezése esetén kell folytatni.

- A felfüggesztett eljárást meg kell szüntetni, ha a PBT megállapította a helyes elszámolást, és a pénzügyi intézmény a PBT határozatával szemben nemperes eljárást nem kezdeményezett. A bíróságnak a megszüntető végzésben tájékoztatnia kell a kérelmezőt, hogy az új elszámolással szemben panaszt nyújthat be a pénzügyi intézménynél.
- Ha a felfüggesztett eljárást a bíróságnak azért kell folytatnia, mert a PBT elutasító döntésével szemben nemperes eljárást kezdeményeztek, a bíróságnak az eljárásokat egyesítenie kell. Az eljárás folytatására az a bíróság illetékes, amelyik előtt a felfüggesztett eljárás volt folyamatban.
- Ha a kérelmező olyan okból nyújtott be panaszt, amely okból már más az adott elszámolást vitatta, és amelyet a PBT vagy a bíróság már jogerősen elbírált, és a kérelmező a PBT elutasító határozatával szemben nemperes eljárást kezdeményez, a bíróságnak csupán a jogerős elbírálás tényét kell vizsgálnia⁶.

Az Országos Bírósági Hivatal jogszabály-módosítási javaslatára az elszámolások felülvizsgálata iránti nemperes eljárásokban a bíróságok a fogyasztók által benyújtott kérelmek esetén azt vizsgálják majd, hogy a pénzügyi intézmények elszámolása, illetve a PBT határozatai megfelelnek-e a jogszabályoknak.

A DH2 törvény 28.§ (3) bekezdése akként rendelkezett, hogy a nemperes eljárásban a felek meghallgatás tartását kérhetik, mely kérelem előterjesztése esetén a bíróság mérlegelés nélkül köteles a meghallgatást megtartani. A kérelem az érdemi döntés meghozataláig előterjeszthető lett volna.

Az Országos Bírósági Hivatal jogszabály-módosítási javaslatára a 28.§ (3) bekezdése akként módosult, hogy a bíróság a fél kérelmére nem köteles meghallgatást tartani, csak ha úgy ítéli meg, hogy az a döntéséhez szükséges, ezáltal elkerülhető az eljárások elhúzódása.

A DH2 törvény új 42/A. és 43/A.§-a a jelzálogjoggal biztosított fogyasztói kölcsönszerződésből eredő követelésen alapuló, megakasztott végrehajtási eljárások folytatásának lehetséges időpontját módosítja, a határidők kezdő időpontját 2015. szeptember 1. napjában határozva meg. A jogalkotó indokolása szerint folyamatban van a családi csődvédelem szabályozásának előkészítése, ezért fontos, hogy az érintett végrehajtási eljárások a csődvédelmi szabályok hatályba lépéséig ne kerüljenek lefolytatásra⁷.

f) az egyes fogyasztói kölcsönszerződésekből eredő követelések forintra átváltásával kapcsolatos kérdések rendezéséről szóló 2015. évi CXLV. törvény. (DH7)

A törvény 2015. október 5. napján lépett hatályba.

A törvény alapját képező T/6241. számú törvényjavaslat szerint a devizaalapú jelzáloghitelek forintosítását követően egyre nagyobb problémát jelentenek az autóhiteles szerződések, ezért elkerülhetetlenné vált e hitelek kezelése.

A törvény hatálya ezért kiterjed

- a) a pénzügyi intézmény és a fogyasztó között létrejött, olyan még meg nem szűnt devizaalapú kölcsönszerződésre, amely nem érintett az egyes fogyasztói kölcsönszerződések devizanemének módosulásával és a kamatszabályokkal kapcsolatos kérdések rendezéséről szóló 2014. évi LXXVII. törvény (a továbbiakban: Fttv., vagy Forintosítási törvény) 4. alcíme szerinti forintra átváltásban és
 - b) a pénzügyi intézmény által már felmondott fogyasztóval kötött devizaalapú kölcsönszerződésből eredő, a pénzügyi intézmény vagy a vele összevont alapú felügyelet alá tartozó pénzügyi intézmény által devizában még nyilvántartott követelésre,
- amelynek kötelezettje 2015. augusztus 31-én fogyasztó.

A törvény hatálya nem terjed ki

- a) az ingatlanon alapított jelzálogjog - ideértve az önálló zálogként alapított zálogjogot is - fedezete mellett nyújtott
- aa) devizaalapú kölcsönszerződésre,

- ab) már felmondott devizaalapú kölcsönszerződésből eredő követelésre,
- b) a hitelkártyához vagy fizetési számlához kapcsolódó devizaalapú kölcsönszerződésre,
- c) a deviza értékpapír vagy deviza betét fedezete mellett nyújtott devizaalapú kölcsönszerződésre,
- d) a törvény hatálybalépése előtt forintosított devizaalapú kölcsönszerződésre.

A DH7 törvény a DH2 törvényt az alábbiakban módosította, melynek szövege a következő:

„37/A. § (1) Az érvénytelenség jogkövetkezményeinek levonása során a felek fizetési kötelezettségét a bíróság - a 38. § (6) bekezdés szerinti felülvizsgált elszámolás adatainak alapul vételével - az e törvényben meghatározott elszámolási szabályok alkalmazásával állapítja meg.

(2) Az elszámolás fordulónapját követően a határozathozatalig terjedő időszakban teljesített törlesztést az erre irányadó szabályok szerint a fogyasztó javára kell elszámolni.”⁸

A törvényjavaslat indokolása szerint a fenti rendelkezéssel a jogalkotó állást foglalt, és normatív iránymutatást adott arra vonatkozóan, hogy az érvénytelen fogyasztói kölcsönszerződések érvényessé, illetve hatályossá nyilvánítása esetén a felek által nyújtott szolgáltatások elszámolása során a jogalkalmazó szervezetek miként kell eljárnia.

A DH7 törvény a DH3 törvényt az alábbiak szerint módosította:

A törvény a Forintosítási törvényt (Fttv.) kiegészíti a 6/A. alcímmel és a 15/A. §-sal, melyek szövege a következő:

„6/A. A szerződés érvénytelensége (részleges érvénytelensége) iránti perekben alkalmazandó szabályok

15/A. § (1) A fogyasztói kölcsönszerződés érvénytelenségének (részleges érvénytelenségének) megállapítása, illetve az érvénytelenség jogkövetkezményeinek levonása iránt indult és folyamatban lévő perekben e törvénynek a forintra váltást megállapító szabályait a fogyasztónak az elszámolási törvény alapján teljesített elszámolás szerint meghatározott, deviza vagy devizaalapú fogyasztói kölcsönszerződésből eredő tartozásának összegére is alkalmazni kell.

(2) A fogyasztónak az elszámolás fordulónapján forintban megállapított tartozását a határozathozatalig terjedő időszakban a fogyasztó által teljesített törlesztés összege csökkenti.

(3) A fogyasztói kölcsönszerződés érvényessé nyilvánítása esetén a feleknek az elszámolási törvény alapján teljesített elszámolás eredményeként meghatározott szerződéses jogait és kötelezettségeit e törvény szabályai alapján kell megállapítani.⁹”

g) Magáncsőd

Nem kifejezetten a devizahiteles problémára adott válasz, de ahhoz szorosan kapcsolódik a természetes személyek adósságrendezéséről szóló 2015. évi CV. törvény (Magáncsőd tv.), ami 2015. szeptember 1. napján lépett hatályba. A magáncsőd intézményének, jelentőségének egész publikációt lehetne szentelni, az alábbiakban a szabályozás lényege ismertetésre szorítkozunk:

A Családi Csődvédelmi Szolgálat az adós, adóstárs által tett nyilatkozatok és a végrehajtást foganatosító szervezetektől beszerzett adatok alapján haladéktalanul bejelenti az adóssal, adóstárral, illetőleg az eljárásban kötelezettséget vállaló egyéb kötelezettel szemben végrehajtási eljárást folytató önálló bírósági végrehajtónak, illetve más végrehajtást foganatosító szervnek az adósságrendezési eljárás kezdeményezésének benyújtását. Az adósságrendezés kezdeményezésének benyújtásáról szóló értesítés végrehajtó általi kézhezvételétől kezdve - az adóssal, a kezessel, egyéb egyetemleges kötelezettel és a dologi kötelezettel szemben - a velük szemben fennálló követelések behajtása iránt folyamatban lévő végrehajtási eljárásokban eljárási cselekmény, intézkedés nem foganatosítható, a végrehajtási ügy szünetel, a felek és az egyéb kötelezettek által a szünetelés időtartama alatt tett nyilatkozatok is hatálytalanok; ettől az időponttól minden határidő nyugszik. Az eljáró végrehajtó a szünetelésre tekintettel díjjegyzék kibocsátására nem

jogosult. Ezt követően a végrehajtási eljárásban már nem lehet újabb árverési hirdetményt közzétenni, a szünetelés előtt már közzétett árverési hirdetmény alapján az árverést a végrehajtó akkor lefolytatja le, ha a licitálás már megkezdődött, és érvényes licitajánlat érkezett. Ha az árverés érvényes és eredményes, az abból befolyt vételárat a végrehajtó a Vht. szabályai szerint osztja fel a végrehajtást kérők között ¹⁰.

A bírósági adósságrendezés kezdő időpontjában az adós, adóstárs és az eljárásban kötelezettként részt vevő egyéb kötelezett ellen folyamatban lévő végrehajtást a végrehajtást foganatosító bíróság (hatóság) a családi vagyonfelügyelő értesítésének kézhezvételekor haladéktalanul hivatalból felfüggeszti. A végrehajtás felfüggesztése nem érinti a végrehajtás során már foganatosított lefoglalás, biztosítási intézkedés, zár alá vétel, zárlat hatályát. Az adósságrendezési eljárásban felhívás ellenére részt nem vevő egyéb kötelezettel szemben az adóssal közös tartozás behajtása érdekében a folyamatban lévő végrehajtási eljárás, zálogtárgy értékesítés folytatódik, a végrehajtást kérő havonta jelenti a családi vagyonfelügyelőnek a végrehajtás során megtérült összeget.

A végrehajtó a végrehajtás felfüggesztéséről való tudomásszerzését követően haladéktalanul értesíti az adós, az adóstárs és az adósságrendezési eljárásban kötelezettséget vállaló egyéb kötelezett munkáltatóját, továbbá azokat az egyéb kifizetőket, akik az adós részére olyan juttatásokat folyósítanak, amelynek összegéből a végrehajtás során levonást eszközölnek, hogy a levonás további folytatásának nincs helye. Ha a végrehajtó az értesítést elmulasztja, vagy ha a munkáltató, egyéb kifizető az értesítést követően a levonás szüneteltetésére vonatkozó kötelezettségét elmulasztja, felel az adóssal, az adóstárssal és az adósságrendezési eljárásban kötelezettséget vállaló egyéb kötelezettel szemben minden olyan kárért, ami a mulasztása miatt következett be.

A végrehajtás felfüggesztése előtt az adóstól, adóstárstól és az adósságrendezési eljárásban kötelezettséget vállaló egyéb kötelezettől levont, és a végrehajtást kérőnek még ki nem fizetett

pénzösszeget haladéktalanul a végrehajtói letéti számlára kell átutalni, a letéti számlán kell kezelni, abból a végrehajtást kérő részére nem lehet kifizetést teljesíteni.

Ha a Vht. vagy más jogszabály szerinti végrehajtási eljárásban az adós, adóstárs és az adósságrendezési eljárásban kötelezettséget vállaló egyéb kötelezett pénzforgalmi intézménynél kezelt számla- vagy takarékbetét-követelését a végrehajtó már végrehajtás alá vonta, haladéktalanul elektronikus értesítést küld a pénzforgalmi intézmény részére arról, hogy az átutalási végzés vagy hatósági átutalási megbízás alapján a számla további megterhelésének, illetve a takarékbetét-követelés egyenlegéből való további levonásnak - a végrehajtás bírósági adósságrendezés miatti felfüggesztésére tekintettel - nincs helye, a korábban levont, de a végrehajtást kérőnek még át nem utalt összegeket haladéktalanul a végrehajtói letéti számlára kell átutalni. Ha a végrehajtó az értesítést elmulasztja, vagy ha a pénzforgalmi intézmény az e bekezdés szerinti kötelezettségeit az értesítés ellenére elmulasztja, az adóssal, adóstárssal és az adósságrendezési eljárásban kötelezettséget vállaló egyéb kötelezettel szemben minden olyan kárért felel, ami a mulasztás miatt következett be.

Ha az adós, adóstárs vagy az adósságrendezési eljárásban kötelezettséget vállaló egyéb kötelezett ingóságát, ingatlanját vagy követelését a végrehajtási eljárás során lefoglalták, a végrehajtó a foglalási jegyzőkönyv, illetve a végrehajtási jog, jelzálogjog bejegyzése érdekében kibocsátott hatósági megkeresés másolatát megküldi a családi vagyonfelügyelőnek, és tájékoztatást ad arról, hogy a foglalás kinél történt, az ingóság az adós, adóstárs vagy az adósságrendezési eljárásban kötelezettséget vállaló egyéb kötelezett őrizetében van-e, vagy ki gondoskodik a lefoglalt vagyon megőrzéséről, valamint történt-e biztosítási intézkedés vagy zár alá vétel. Tájékoztatást ad továbbá arról, hogy az ingóságokkal együtt milyen okiratokat foglalt le. Ha az ingatlan vagy más vagyoni elem lefoglalása közhiteles nyilvántartásba való bejegyzéssel valósult meg, a végrehajtó a nyilvántartásba való bejegyzés alapjául szolgáló jegyzőkönyv másolatát megküldi a családi vagyonfelügyelőnek.

A végrehajtó tájékoztatja a családi vagyonfelügyelőt, hogy a Vht. értelmében mely lefoglalt értéktárgyat tart bírósági letétben, illetve milyen összegben és pénznemben kezel fizetőeszközt a végrehajtói letéti számlán, és ez utóbbiak az adós, adóstárs vagy az adósságrendezési eljárásban kötelezettséget vállaló egyéb kötelezett melyik lefoglalt vagyontárgyából erednek. A végrehajtás felfüggesztéséről való tudomásszerzést követően a számláról a végrehajtást kérő részére kifizetést nem lehet teljesíteni, újabb lefoglalást nem lehet fogatosítani.

A végrehajtás felfüggesztéséről való tudomásszerzést követően a végrehajtási eljárásban már nem lehet újabb árverési hirdetményt közzétenni. A már közzétett árverési hirdetmény alapján az árverést a végrehajtó lefolytatja, ha már van érvényes licit, és ha az eredményes, a befolyt vételárat a végrehajtó a végrehajtást kérők között feloszthatja.

h) 1/2016. számú PJE határozat:

Végül kiemelném a Kúria által 2016. június 6. napján hozott, három pontból álló határozatát, mely a deviza alapú fogyasztási és lakossági kölcsönszerződésekre konkretizáltan abban a kérdésben foglalt állást, hogy a szerződés mikor felel meg a kölcsönszerződés tárgyára és a törlesztőrészletek meghatározására vonatkozó törvényi előírásoknak. Az ezen kiszámítási mód alapján a pénzügyi intézmény által kalkulált összegeket tartalmazó, a szerződéskötést követően közölt egyoldalú jognyilatkozat (pl. folyósítási értesítő, törlesztési terv, fizetési ütemezés) a pénzügyi intézmény fogyasztónak nyújtott tájékoztatásának minősül, amely nem érinti a szerződés létrejöttét vagy érvényességét.

1. A deviza alapú fogyasztási és lakossági kölcsönszerződés abban az esetben is megfelel a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Hpt.) 213. § (1) bekezdés a) pontja által előírt követelménynek, ha az írásba foglalt szerződés - ideértve az annak a szerződéskötéskor részévé vált általános szerződési feltételeket is - a kölcsön összegét forintban (lerovó pénznem) határozza meg, feltéve, hogy az így meghatározott kölcsönösszeg devizában (kirovó pénznem) kifejezett egyenértéke pontosan kiszámítható az átszámítás

szerződésben rögzített későbbi időpontjában, ennek hiányában a folyósításkor, az akkor irányadó árfolyam figyelembe vételével.

2. A deviza alapú fogyasztási és lakossági kölcsönszerződés abban az esetben is megfelel a Hpt. 213. § (1) bekezdés e) pontja által előírtaknak, ha az írásba foglalt szerződés - ideértve az annak a szerződéskötéskor részévé vált általános szerződési feltételeket is - kiszámítható módon tartalmazza a törlesztő részletek számát, összegét és a törlesztési időpontokat. A törlesztő részletek összege kiszámíthatónak tekintendő, ha a szerződés rögzíti legalább azokat az adatokat és azt a számítási módot, amelyek alapján a törlesztő részletek összege az átszámítás szerződésben rögzített későbbi időpontjában, ennek hiányában az egyes törlesztő részletek esedékességekor pontosan meghatározható.

3. Ha a deviza alapú fogyasztási és lakossági kölcsönszerződés - ideértve az annak a szerződéskötéskor részévé vált általános szerződési feltételeket is - tartalmazza az 1. és a 2. pontban írtakat, a szerződéskötést követően közölt egyoldalú jognyilatkozat (pl. folyósítási értesítő, törlesztési terv, fizetési ütemezés) a pénzügyi intézmény fogyasztónak nyújtott tájékoztatásának minősül, amely nem érinti a szerződés létrejöttét vagy érvényességét.

A legfelsőbb bírói testület döntése álláspontom szerint a bankok számára kedvező, a pereskedő adósok számára már kevésbé, mivel nem szükséges, hogy a szerződés a folyósított összeg és a törlesztések összegét tételesen tartalmazza, hanem az is elégséges, ha azok kiszámítható módon vannak meghatározva. A pontos devizaösszeg meghatározásának hiányától tehát nem válik érvénytelenné, de még részben érvénytelenné sem egy hitelszerződés.

A devizahiteles perek jelensége magyar sajátosság. A jelenség kialakulását jogszociológiai szempontból is figyelemreméltónak tartom: központi szervezés nélkül, kizárólag az internetes közösségek önszerveződésével valóságos népmozgalom alakult ki, ami új jogintézmények kialakulásához, jogalkotáshoz vezetett. Az adósok összefogása térdre kényszerítette volna a jelentős tőke- és tudásfölényt birtokló bankrendszert, ha a Kúria a kritikus helyzetben nem

változtatja meg a kialakult évszázados gyakorlatot és nem zárja be a jogalkotás és bankfelügyelet hibájából keletkezett kiskaput. A jelenség rendszeressé válása esetén a közvetlen demokrácia új formája alakul ki, melynek lényege, hogy a tömeg önnön erejénél fogva kényszeríti cselekvésre, a bevett szokások megváltoztatására a fennálló rendszert.

Az igazságszolgáltatás véleményem szerint megfelelő válaszokat adott a problémára azzal, hogy a bevett gyakorlat megváltoztatásakor a jogrendszerbe vetett bizalom rendül meg, ez pedig nem kívánatos jelenség. Az igazságszolgáltatás azonban nem pótolhatja önmagában a jogalkotás és a végrehajtás súlyos hiányosságait. Az már önmagában beszédes, hogy a jogalkotó a Kúria döntésére alapítja a DH1 törvényt, holott általában fordítva, a bíróság szokta a jogszabályra alapítani ítéletét. Komoly kérdés azonban, hogy miképpen tisztul meg az igazságszolgáltatás ettől a hatalmas ügyteherből, célra vezetnek-e a kormányzati intézkedések, vagy folytatódnak-e újabb indokok alapján a perek. Megjegyem, egy külön iparág épült fel a devizás perekre, mely valószínűleg nem veszi tudomásul az üzleti lehetőségek megszűntét. Kérdéses, hogy kihasználják-e, és milyen hatékonysággal a fent körülírt önszerveződő mechanizmust, megismétlődik-e a dömping, vagy csak egyszeri jelenség volt.

Irodalomjegyzék

Könyv:

Prof. Dr. Lentner Csaba (szerk.): A devizahitelezés nagy kézikönyve. Nemzeti Közszeroláti és Tankönyv Kiadó, Budapest 2015.

Tanulmányok:

-Veres Zoltán: A devizahitel-adósoknak nyújtott állami mentőöv lényeges elemei és egyes társadalmi, gazdasági következményei.

-Balogh Zsigmond: A devizában nyilvántartott kölcsönszerződések végrehajtásáról.

-dr. Patassy Benedek: A devizaalapú hitelszerződésekkel kapcsolatosan kialakult viták bírósági úton való megoldásának javaslatai.

-dr. Tóth Emese: A deviza alapú kölcsön elnevezésű termék jogi természete.

-dr. Ferenczy Réka: A deviza alapú kölcsönről szóló szerződés végrehajtási záradékolásának problematikája.

-Németh Csaba: A devizahiteles perek joggyakorlati tapasztalatairól.

-Drinóczi Tímea: Az Alkotmánybíróság határozata a devizahitelekről.Czugler Péter Áron: A Kúria jogegységi határozata a devizaalapú kölcsönszerződésekkel kapcsolatos perekben felmerülő egyes elvi kérdésekről.

Folyóiratcikk:

-Az Európai Unió bíróságának joggyakorlata, A Kásler-ügy glosszája, avagy a szerződés elsődleges tárgya zálogjoggal biztosított lakáskölcsön-szerződéseknél- az Európai Unió Bíróságának 2015. február 26-án hozott ítélete a C143/13. sz. Bogdan Matei és társa kontra SC Volksbank România SA ügyben.

-BETHLENDI A.-BODNÁR K.: A hazai hitelpiac strukturális változása. A hitelezési felmérés tapasztalatai. Hitelintézeti Szemle, 2005/3.

-BÁNFI Z.: (M)értéktelenül - A lakossági hitelek növekedése a válság előtt. Hitelintézeti Szemle, 2010/4.

-Holmár K.: Mérlegen a valóság, avagy a hazai devizahitelezés nyertesei és/vagy vesztesei, Hitelintézeti Szemle, 2012. különszám

-BALÁS T.-NAGY M.: A devizahitelek átváltása forintHITELEKRE. Hitelintézeti Szemle, 2010/5

-MIKLÓS G.: A magyar eladósodás és a válság hatásai. Köz-Gazdaság, 2013/1.

-BERLINGER E. - WALTER GY.: Unortodox javaslat a deviza- és forintalapú jelzálogHITELEK rendezésére, Hitelintézeti Szemle 2013/6.

• -Statisztikai Hivatal: Lakossági lakáshitelezés, 2011. II. félév. Statisztikai Tükör, 2012/24.1

Internetes hivatkozások:

- SZENTKIRÁLYI B.: Ki a felelős a devizahitelezésért?, Index.hu

https://felugyelet.mnb.hu/bal_menu/jelentesek_statisztikak/statisztikak/arfolyamgat/arfolyamgat_statisztika.html) 2015. október 2.

- https://www.mnb.hu/archivum/Felugyelet/root/fooldal/fogyasztoknak/fizetesi_nehezsegek/fizeteskonnyito_lehetosegek

- www.netzrt.hu

Schiffer András 2013. november 26-i rádiónyilatkozata

- <http://curia.europa.eu>

- www.lb.hu
- kpintra.justice.hu

Felhasznált jogszabályok:

- 2014. évi XXXVIII. tv.
- 2014. évi XL. tv.
- 2014. évi LXXVII. tv.
- 2015. évi LII. tv.
- 2015. évi CXLV. tv.
- 2015. évi CV. tv.